

УДК 339.9 + 338.22:330.34.014

ІНВЕСТИЦІЙНА БЕЗПЕКА В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Токар В.В.¹, Ткаленко С.І.²

¹ д.е.н., професор, професор кафедри міжнародних фінансів, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», м. Київ, просп. Перемоги, 54/1, 03057, Україна
тел.: (044)- 458-02-03, e-mail.: tokarww@ukr.net, ORCID: 0000-0002-1879-5855

² к.е.н., доцент, доцент кафедри європейської економіки і бізнесу, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», м. Київ, проспект Перемоги, 54/1, 03057, Україна
тел.: (044)-455-69-17, e-mail.: office@kneu.edu.ua
ORCID: 0000-0003-0385-846X, DOI : <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2019-53-197-205>

INVESTMENT SECURITY WITHIN THE FRAMEWORK OF FINANCIAL GLOBALIZATION

Tokar V.¹, Tkalenko S.²

¹ doctor of economics, professor department of international finance, Kyiv national economic university named after Vadym Hetman, Kyiv, prospekt Peremohy, 54/1, 03057, Ukraine,
tel.: (044)- 458-02-03, e-mail.: tokarww@ukr.net, ORCID: 0000-0002-1879-5855

² candidate of sciences (economics), associate professor department of european economy and business, Kyiv national economic university named after Vadym Hetman, Kyiv, prospekt Peremohy, 54/1, 03057, Ukraine,
tel.: (044)-455-69-17, e-mail.: office@kneu.edu.ua
ORCID: 0000-0003-0385-846X, DOI : <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2019-53-197-205>

Анотація. У статті досліджено сучасні тенденції розвитку світового фінансового ринку. Охарактеризовано фінансові потоки та визначено сучасні тенденції розвитку світової економіки. Розкрито засади глобалізації фінансових ринків та показано вплив глобалізації на сфери суспільного життя, зокрема й фінансові ринки. Авторами сконцентровано увагу на розкритті сутності понять «безпека», «національна економічна безпека» та «інвестиційна безпека». Констатовано наявність широкого кола підходів до трактування поняття «інвестиційна безпека», яка в розвинених країнах розглядається через призму інвестиційної політики в межах національної економічної безпеки, у той час як на пострадянського просторі превалює її тлумачення як складової економічної безпеки держави. Розкрито кількісні та якісні характеристики інвестиційного бізнесу, які впливають на обсяги залучення іноземного капіталу, який у свою чергу стимулює соціально-економічний розвиток приймаючої країни. Досліджено умови за яких досягається інвестиційна безпека держави. Проаналізовані й розраховані основні індикатори інвестиційної безпеки з урахуванням позицій України за міжнародними рейтинговими оцінками. Проаналізовано основні загрози інвестиційній безпеці України, що є найбільшими перепонами в процесі реалізації національних інтересів, зокрема стосовно прискореного економічного зростання. Окреслено пропозиції стосовно підвищення привабливості інвестиційного середовища України. Зазначено, що значний тіньовий сектор обмежує можливості держави щодо проведення ефективною інвестиційною політикою, негативно впливає на політичний імідж країни, заважає розвитку легальної економіки та її ринковому реформуванню. Запропоновано шляхи збільшення прямих іноземних інвестицій в Україну в умовах негативної політико-економічної ситуації та геополітичних викликів.

Ключові слова: фінансовий ринок, економічна безпека, інвестиційна безпека, індикатори інвестиційної безпеки, пряме інвестування, портфельне інвестування.

Формул: 2; рис.: 0, табл.: 1, бібл.: 15

Annotation. The article reveals modern tendencies of development of the global financial market. The authors disclose the key features of financial flows and determine modern trends of the world economy. The article points out fundamentals of globalization of financial markets and shows the impact of globalization on different aspects of social life, including financial markets. The authors concentrate on revealing the essence of such notions, as “security”, “national economic security” and “investment security”. The article notes the variety of approaches to interpreting the term “investment security”, which is viewed via investment policy within the framework of national economic security in developed, while the majority of researchers in post-Soviet countries consider it a component of the state economic security. The authors disclose quantitative and qualitative features of investment business affecting the volumes of attracted foreign capital, which, in its turn, stimulates the social and economic development of a receiving country. The article sets out conditions of reaching the investment security of the state. The authors have analyzed and calculated the

key indicators of investment security considering positions of Ukraine in international ranking. The article sheds light on the key threats to the investment security of Ukraine, which are the main hazards preventing the realization of national interests, in particular, the accelerated economic growth. The article indicates suggestions aimed at amending the attractiveness of investment environment of Ukraine. The authors mention that the significant shadow economic sectors limits the ability of the state to implement the effective investment policy and negatively impact the political image of a country, as well as complicates the development of legal economy and its market reforming. The authors have elaborated the recommendations aimed at increasing the bulk of investments to Ukraine in conditions of hostile political and economic situation, and geopolitical challenges.

Key words: financial market, economic security, investment security, indicators of investment security, direct investment, portfolio investment.

Formulas: 2; fig.: 0, tabl.: 1, bibl.: 15

Постановка проблеми. Результати фундаментальних досліджень вчених різних країн світу однозначно свідчать про те, що процеси економічного оновлення і росту економік країн світу визначаються розмірами і структурою інвестицій, якістю і швидкістю їх здійснення. Зрушення в економічному розвитку відбуваються за допомогою інвестиційних накопичень, матеріальних ресурсів. Без інвестицій неможливе на сучасному етапі економічне зростання, й загалом ведення і розширення міжнародного бізнесу. Розвиток ринкової інфраструктури у світовому економічному середовищі, перш за все, відбувається за допомогою інвестицій: чим інтенсивніше відбувається це, тим швидше проходить відтворювальний процес, й тим активніше відбуваються ефективні ринкові перетворення.

Кінець ХХ століття – початок ХХІ століття характеризується глобалізаційними перетвореннями, активізацією процесів трансформації світового фінансового середовища, зокрема новим стрімким розвитком світового фінансового ринку, збільшенням світових фінансових потоків. Відображенням цих процесів стало виникнення єдиного інформаційного простору, глобалізація світових фінансових ринків. Такі тенденції характеризується поглибленням концентрації капіталу, появою нових суб'єктів на фінансовому ринку та залучення нових фінансових інструментів. Це у свою чергу супроводжується як загрозами для національних економік різних країн світу, так і певними перевагами для окремих країн (у першу чергу для країн-центру).

Відмова впродовж тривалого часу в Україні від розв'язання проблем економічної, зокрема її складової – інвестиційної, безпеки призвела до зниження рівня інвестування економіки, посилення залежності нашої країни від зовнішньої допомоги, тінізація багатьох сфер економіки тощо. Отже, питання інвестиційної безпеки як складової економічної в умовах глобалізації фінансових потоків призводить до актуальності зазначеної теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблем та питань, які пов'язані з економічною, інвестиційною безпекою в умовах фінансової глобалізації є предметом дослідження як зарубіжних вчених і практиків, так і вітчизняних фахівців. Серед останніх слід виокремити наукові праці О. Власюка, О. Барановського, В. Кириленка, В. Мунтіяна, С. Пиріжкова та інших.

Формування цілей статті. Метою статті є дослідження інвестиційної безпеки в сучасних умовах економічного росту України. Для досягнення мети використані історико-логічний метод, аналізу і синтезу, структурно-компаративного аналізу, абстрагування та узагальнення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Глобалізація здійснює вплив на усі сфери суспільного життя, а також впливає на фінансовий сектор, зокрема фінансові ринки, й означає інтеграцію фінансових ринків всього світу у єдиний світовий фінансовий ринок. Глобалізація фінансових ринків – це найскладніший процес, який є результатом поглиблення фінансових зв'язків країн завдяки фінансовій лібералізації, основою якої є

концепція ефективності: досконала конкуренція на фінансових ринках та заходи з лібералізації руху капіталів сприяють підвищенню фінансової ефективності, що автоматично сприяє росту ефективності й в інших секторах світової економіки, зменшуючи витрати виробництва і споживання. Отже, фінансова ефективність слугує фінансовим джерелом реального економічного багатства, а фінансова глобалізація несе суттєву вигоду світовій економіці.

Фінансова глобалізація, як якісно нова тенденція розвитку, мала прояв ще у 1970-х рр., коли обсяг міжнародної ліквідності та незбалансованості поточних платежів різко збільшилися. Сьогодні фінансова глобалізація стала головною рушійною силою світової економіки, рівень якої досяг певного ступеня зрілості, про що свідчать останні світові економічні й фінансові кризи, що охоплюють майже усі країни світу, або країни того чи іншого регіону, й засвідчують високий рівень фінансової взаємозалежності. Ознакою прискореного розвитку фінансової глобалізації є висока динаміка і зростаючий обсяг валютних, євровалютних ринків і ринку прямих іноземних інвестицій, банківських депозитів, залучених коштів з міжнародних фінансових ринків, сукупних ресурсів інституційних інвесторів, збільшення питомої ваги іноземних ресурсів в соціально-економічному розвитку окремих країн (як правило країн, які належать до периферії чи напівпериферії) тощо. Масштаби міжнародних фінансових потоків в умовах глобалізації свідчать про стрімке формування глобального фінансового ринку, особливо ринку фінансових деривативів, розвиток якого можна охарактеризувати поглибленням концентрації ринку, появою нових суб'єктів на ринку та залучення нових фінансових інструментів.

Розвиток фінансової глобалізації забезпечується розширенням і диверсифікацією діяльності транснаціональних корпорацій, банків, особливо у сфері кредитно-інвестиційної

діяльності, діяльністю міжнародних організацій, а також новими механізмами міжнародних фінансових ринків. Фінансова глобалізація, на сьогоднішній день характеризується високою мобільністю, швидким зростанням масштабності, диверсифікацією, інтеграцією міжнародних фінансових ресурсів і потоків.

Отже, у сучасну епоху подальшого становлення і розвитку інформаційного суспільства, розгортання глобалізаційних процесів більшість країн світу стикаються з об'єктивною необхідністю активізації інвестиційної діяльності для створення конкурентоспроможних господарських систем, модернізації, удосконалення діючих структур, застосування нових методів ведення бізнесу, забезпечення диверсифікації капіталу в напрямку соціально орієнтованих структурних перетворень. Іноземні інвестиції, інвестиційний бізнес стають важливим чинником для економічної політики більшості країн світу.

Сучасні тенденції розвитку інвестиційного, фінансового бізнесу дозволяють акцентувати увагу на кількісних і якісних характеристиках. Кількісні зміни щодо особливості сучасного інвестиційно-фінансового бізнесу мають прояв у наступному:

- по-перше, сьогодні характеризується величезними масштабами та зростаючими темпами міжнародного ринку капіталу;
- по-друге, відбувається постійне зростання кількості інвестиційно-фінансових установ, інституційних інвесторів, які обслуговують міжнародні операції, й ті, які виходять на міжнародні ринки;
- по-третє, зростання диверсифікації діяльності інвестиційно-фінансових установ, вихід їх на різні регіональні ринки;
- по-четверте, зростання обсягів міжнародних операцій у суб'єктів ринку, а також й міжнародних організацій.

Разом з тим, слід зазначити, що рух капіталу відбувається досить не

рівномірно, що й призводить до нерівномірного економічного розвитку. Як правило, капітал переміщується до країн, які мають попит на нього й які мають високі макроекономічні показники.

Якісні характеристики мають прояв у такому:

- по-перше, проникнення інвестиційно-фінансових структур в усі сфери економіки;
- по-друге, формування багатофункціональних, диверсифікованих структур, фінансових конгломератів, супермаркетів «фінансових послуг»;
- по-третє, урізноманітнення та виникнення новітніх фінансових послуг та надання різноманітних видів операцій.

З одного боку, фінансові, інвестиційні суб'єкти готові здійснювати капіталовкладення в суб'єкти різних країн світу, а з іншого боку відбувається гостра конкурентна боротьба у світі за залучення іноземних інвестицій, змінюється співвідношення між прямими та портфельними іноземними інвестиціями, а також між довготерміновими та короткотерміновими інвестиціями. Тому в процесі інтеграції до глобального економічного середовища питання інвестиційної безпеки все більше актуалізується. Й перш за все, звернемо увагу на сам термін «безпека».

Безпеку у своїх працях досліджували ще древньогрецькі філософи. Сьогодні поняття «безпеки», «національної безпеки», «економічної безпеки» та «інвестиційної безпеки» розглядає велика кількість іноземних та вітчизняних вчених, економістів й інших фахівців.

Так, у словнику В. Даля «безпека» визначається «як відсутність небезпеки, схоронність, надійність» [10]. Подібне трактування за змістом у С. Ожегова, в якого «безпека» визначається «як стан, за якого не загрожує небезпека, є захист від небезпеки» [11]. Тобто безпека визначається через формулу: відсутність будь-яких загроз та небезпек. Досліджуючи поняття «безпека» увага найбільше зосереджена на стані безпеки, її властивостей, цілей, рівнів. Багато

дослідників дотримуються думки, що безпека – явище відносне, яке перебуває в постійному розвитку.

Ще в минулому столітті тлумачення поняття «безпеки» відносилось до військової сфери і обмежувалося розкриттям сутності через військову силу. З минулого століття поняття «безпека» увійшла в усі сфери життя суб'єктів (світ, регіон, держава, людина). Цінність безпеки має прояв в політичній, економічній, культурно-цивілізаційній сферах.

Термін «національна безпека» розглядається, як правило, в межах країн внутрішньо та зовнішньої її політик. У США, наприклад, розглядають концепцію національної безпеки як стан країни за умов яких відбувається протистояння внутрішніх і зовнішніх загроз. Особливе місце приділяється питанням економічної безпеки, оскільки економіка є основою існування держави, що забезпечує її конкурентоспроможність. У США створена Рада національної безпеки при президенті, яка й розробляє концепцію, доктрину національної безпеки.

Окремо фахівці досліджують й зовнішню і внутрішню безпеку з метою усунення відповідних загроз.

Складовою частиною національної безпеки виокремлюють економічну безпеку, яка з'явилася відносно й не так давно. Офіційно термін «економічна безпека» було визначено наприкінці минулого століття. На сучасному етапі проблема економічної безпеки набула нового значення. «Економічна безпека» являє собою «сукупність умов, за яких зберігається спроможність країни ефективно захищати свої економічні інтереси; задовольняти у довгостроковому режимі потреби суспільства і держави; генерувати інноваційні зрушення в економіці з метою забезпечення стабільного економічного розвитку; протистояти зовнішнім економічним загрозам та повністю використовувати національні конкурентні переваги у міжнародному поділі праці» [8]. Загалом проблеми національної економічної безпеки висвітлені в багатьох західних

працях, таких відомих дослідників як К. Доддс [14], Д. Сноу [115], Дж. Енґн'ю [13] та багатьох інших.

Однією зі складових економічної безпеки є інвестиційна безпека. Однозначного визначення інвестиційної безпеки на сьогоднішній день не існує. Так, інвестиційна безпека являє собою такий рівень інвестування економіки, який забезпечував би її розширене відтворення, раціональну реструктуризацію та її технологічне переозброєння. Найчастіше інвестиційна безпека в економічно розвинутих країнах розглядається як гарантія для інвесторів, й сам термін розкривають через інвестиційну політику і національну економічну безпеку.

Міністерство економіки в «Методиці розрахунку рівня економічної безпеки України» зазначає, що інвестиційна безпека - це такий рівень національних та іноземних інвестицій (за умови оптимального їх співвідношення), який здатен забезпечити довгострокову позитивну економічну динаміку при належному рівні фінансування науково-технічної сфери, створення інноваційної інфраструктури та адекватних інноваційних механізмів.

Держава, шляхом регулятивних заходів, здійснює вплив на інвестиційну складову економічної безпеки. Державне регулювання інвестиційної складової економічної безпеки, являє собою сукупність форм і способів, що забезпечують: об'єднання державних і приватних інтересів; формування в економіці раціональних пропорцій між споживанням, нагромадженням і інвестуванням; сполучення прогнозування, індикативного регулювання і заходів державного впливу на інвестиційний ринок [5, С.5]. Таким чином, інвестиційна складова економічної безпеки визначає стартові умови для розробки інвестиційної політики, з одного боку, і є її результатом – з іншого.

Зазначимо, що інвестиційна безпека держави досягається за умов:

дотримання граничної норми інвестування, що дає можливість

відтворювати науково-технічний та інтелектуальний потенціал;

здійснення розширеного відтворення основного капіталу;

підтримання конкурентоспроможності економіки;

гарантування зростання ВВП;

створення стратегічних резервів;

відновлення природних ресурсів тощо.

Таким чином, інвестиційна безпека має як якісні, так й кількісні критерії. Кількісні критерії безпечного стану економічної сфери не можуть перевищувати (бути меншими) порогових значень індикаторів цієї сфери: так обсяг вітчизняних та іноземних інвестицій має бути достатнім не тільки для самовідтворення економіки, але й забезпечення економічного зростання країни. За світовим виміром такий обсяг вітчизняних інвестицій має перевищувати 17% ВВП [1].

Визначення індикатору інвестиційної безпеки здійснюється завдяки світовому досвіду, який свідчить, що для стабільного економічного зростання країни залучення річних прямих інвестицій повинен бути на рівні 6% до ВВП. Тобто для підтримання інвестиційної безпеки залучення прямих інвестицій в економіку країни по відношенню до ВВП має бути на рівні:

$$L_{is1} = \frac{FI}{GDP} \times 100 \geq 6\% \quad (1)$$

де, L_{is1} – рівень інвестиційної безпеки у відсотках;

FI – приток іноземних інвестицій в економіку країни за період, який розглядається, у грошовому вимірі.

GDP – валовий внутрішній продукт за період, який розглядається (у грошовому вимірі).

Величина FI / GDP має утримуватися на рівні 6%, а величина FDI / GDP (FDI – обсяг прямих іноземних інвестицій) повинна утримуватися на рівні 25%, що є пороговим значенням інвестиційної безпеки [8].

Також, індикатор інвестиційної безпеки можна обчислити як відношення притоку річних прямих іноземних інвестицій до

кількості мешканців країни. Його порогове значення повинно бути на рівні не менше 500 дол. США на одну особу (тобто для підтримання інвестиційної безпеки приток прямих інвестицій в економіку країни по відношенню до кількості населення має бути на рівні 500 дол. США):

$$L_{is2} = \frac{FDI}{K_p} \times 100 \geq 500\$ \quad (2)$$

де K_p – чисельність населення країни.

Максимальні порогові значення інвестиційної безпеки відповідають етапу, коли економіка перебуває на стадії реформування і потребує значних інвестицій. Коли економіка перебуває на етапі стабільного розвитку, порогові значення інвестиційної безпеки можуть бути меншими.

В таблиці 1 представлена динаміка показників інвестиційної безпеки України.

Таблиця 1

Динаміка показників інвестиційної безпеки

Показники	Порогові значення	Фактичні значення							Динаміка нормалізованих значень
		2005	2008	2010	2012	2014	2016	2017	
L_{is1} , приток ПІ до ВВП, %	5-10*	9,2	5,3	2,3	1,5	1,5	-4,9	2,7	безпечна зона
Обсяг інвестицій, % до ВВП	25**	19,8	20,1	32,1	28,3	30,5	41,9	3,7	безпечна зона
L_{is2} , приток ПІ на 1 особу, дол.	Не менше 500	360,1	769,9	988,5	1133,89	897	916,7	964,9	небезпечна зона
Довідково									
ВВП, млн. грн	-	441452	949864	1120585	1459096	1586915	2385367	2983882	-
Приток ПІ за рік, млн. дол.	-	7843	7935,4	3269,5	2827,6	1998,7	-4570,9	2989,8	-
ПІ, млн. дол. (на кінець року)	-	16890	35723,4	45370,0	51705,3	40725,4	39144,0	41104,6	-
Кількість населення, млн. осіб	-	46,9	46,4	45,9	45,6	45,4	42,7	42,6	-
Середньорічний курс валют	-	5,18	6,35	7,93	7,99	11,88	25,55	26,60	-

Розраховано на основі даних: [2, 6, 7].

* - за даними Міністерства економіки України

** - за даними РНБО Національного інституту проблем міжнародної безпеки

Проаналізувавши дані розрахунки в таблиці 1 можемо зазначити, що показники інвестиційної безпеки є далекими від порогових значень. У 2005 році показник L_{is1} був в межах порогового значення, але це пов'язано з приватизаційними процесами в цьому періоді та з проникненням на ринок України потужних іноземних банківських структур (тому вважаємо що це був виняток). За останній десять років цей показник нижче нижнього порогового значення, що й свідчить про

інвестиційну непривабливість. Показник L_{is2} в період 2010-2016 роки знаходиться в межах порогового значення, але це пов'язано зі скороченням кількості населення в Україні. Таким чином, вважаємо, що динаміка показників інвестиційної безпеки знаходиться в небезпечній зоні. Для покращення таких показників необхідно створити привабливе інвестиційне середовище та інвестиційний клімат, почати нарешті боротьбу з

корупції та заохочувати як іноземних, так й вітчизняних інвесторів.

За міжнародними рейтинговими оцінками, позиції України змінювалися таким чином: за рейтингом ЮНКТАД щодо індексу залучення ПІІ Україна піднялася ; за індексом економічної свободи країна відноситься до групи країн з невеликою економікою; за індексом людського розвитку показники трохи вищі за середні світові; за індексом корупції займаємо в середньому 130-142 місце серед 175 країн світу. Моніторинг геоekonomічних змін та індикаторів зовнішньоеkonomічної, фінансової, інвестиційної безпеки свідчить про актуалізацію окремих загроз у всіх основних сферах економічної безпеки.

Загрозами економічній безпеці України слід вважати явні чи потенційні дії, що ускладнюють або унеможливають реалізацію національних економічних інтересів і створюють небезпеку для соціально-економічної та політичної систем, національних цінностей, життєзабезпечення нації та окремої особи.

До загроз інвестиційній безпеці віднесемо:

- недостатнє використання можливостей виходу українських компаній на міжнародні ринки капіталу;
- невідповідність інвестування економіки України потребам структурної перебудови;
- монополізація іноземним капіталом стратегічних галузей економіки України через приватизацію стратегічних підприємств;
- регіональні та галузеві диспропорції у надходженні ПІІ.

Також проведений нами аналіз показує, що практично всі ПІІ виробничого спрямування вкладаються у виробництва, які належать до четвертого (автомобілебудування, органічна хімія, переробка нафти та ін.), третього (електротехнічне та важке машинобудування, неорганічна хімія та ін.) та другого (чорна металургія, вугільна промисловість тощо) технологічних укладів, а не на підтримку

високотехнологічних галузей, наукомісткого виробництва.

Величезний тіньовий сектор обмежує можливості держави щодо проведення ефективної інвестиційної політики, негативно впливає на політичний імідж країни, заважає розвитку легальної економіки та її ринковому реформуванню. Як показує аналіз, частка ПІІ з офшорних зон становить більшу частину в економіці країни від загального обсягу іноземного капіталу. Найвірогідніше, цей потік іноземних інвестицій має українське походження: раніше через різні причини (з метою ухилення від сплати податків, для відмивання коштів кримінального походження тощо) його було вивезено за межі держави і тепер він повертається уже як іноземний інвестиційний ресурс.

Зазначимо й те, що важливим джерелом прямих іноземних інвестицій є ТНК розвинутих країн світу. Їх питома вага в загальному обсязі вивезення прямих іноземних інвестицій становить 84% [9]. Це свідчить про розгортання свого бізнесу транснаціональними компаніями, так останні розширюють свої міжнародні операції. Не винятком є й ринок України, що й призведе до збільшення прямих іноземних інвестицій.

Загалом реалізації інвестицій та збільшенні фінансових потоків в умовах глобалізації в усьому світі сприяла перш за все лібералізація законодавства окремих країн за такими галузями, як, наприклад, телекомунікації, банківської справи, енергетики тощо. Але разом з тим, в деяких галузях з'явилися нові обмеження по відношенню до іноземної власності або застосовувалися заходи з метою фіксації більш високої частки доходів, що належить державі. Перш за все це стосується галузей, які мають стратегічне значення для тієї чи іншої країни. Так, в деякі галузі іноземні інвестори не допускаються або допускається лише їх міноритарна участь.

Кількість міжнародних інвестицій угод за останні роки зростає. За останні роки кількість угод, що стосуються положень про інвестиції, інвестиційну діяльність

збільшилася вдвічі, що говорить про активізацію і пом'якшення умов щодо міжнародного інвестиційного бізнесу.

Загалом руху світових прямих іноземних інвестицій буде сприяти тенденція, яка зберігається в динаміці прямих іноземних інвестицій, й відображає загальносвітовий економічний ріст, й збільшенням трансграничних злиттів і поглинань.

Варто зазначити, що крім прямого іноземного інвестування для інвесторів на сьогоднішній день досить привабливим залишається портфельне інвестування. Розквіт фондового ринку як сегменту фінансового ринку припадає на дев'яності роки, коли економіка більшості розвинутих країн, і особливо США, зростала. Значна частина заощаджень йшла на купівлю акцій (як високо дохідний і відносно надійний об'єкт накопичення). У 1995 році в обігу з'явилися акції високотехнологічних компаній (hi-tech), що призвело до подальшого розвитку фондового ринку. Ще більшого прискорення американський ринок таких акцій набрав наприкінці ХХ ст., коли почався перелив капіталів зі «старих» акцій у «нові». Цьому сприяла «нова економіка», представниками економіки якої й є акції hi-tech; «старими» називають акції провідних галузей традиційної економіки (наприклад, автомобільної промисловості).

Таким чином, ще однією причиною зростання фінансових потоків в Україну (за умов приборкання наслідків політико-економічної ситуації на сучасному етапі) є інтерес іноземних інвесторів до України – очікування стрімкого зростання IPO (публічне розміщення акцій) вітчизняних компаній. Інвестори очікують досить успішних IPO серед вітчизняних компаній. IPO є альтернативним джерелом залучення капіталу. На успіх розміщення IPO впливатимуть такі фактори як: поточний стан національної економіки, галузі, в якій діє компанія; поточний стан фондового ринку, на якому планується розміщення, ліквідність ринку, наявність інфраструктури і широкого кола

потенційних інвесторів; інвестиційна привабливість компанії (стан на ринку, перспективи розвитку, корпоративне управління, прозорість тощо).

Висновки. Розглянувши проблеми інвестиційної безпеки в умовах фінансової глобалізації ми прийшли до наступних висновків.

Однозначного визначення інвестиційної безпеки сьогодні не існує ні у вітчизняній науці, ані в іноземній, що обумовлено урізноманітненням підходів до його тлумачення. Безпосередньо держава здійснює вплив на інвестиційну складову економічної безпеки. Держава об'єктивно змушена активніше впроваджувати механізм інвестиційного гарантування економічної безпеки, спрямовувати його на взаємоузгоджену реалізацію національних економічних інтересів, формувати необхідні, в тому числі ринкові, умови саморозвитку інвестиційних процесів відповідно до внутрішніх та міжнародних викликів. Інвестиційна складова економічної безпеки визначає стартові умови для розробки інвестиційної політики, і одночасно є її результатом.

Значення інвестиційного процесу в умовах глобалізації фінансових потоків посилюється ще й тим, що розширення сфер інвестування, ускладнення його структури в умовах ринкової трансформації економіки України супроводжується виникненням загроз, що не мають відповідних та одночасно дієвих механізмів їх нейтралізації. Тому, як зазначають ряд вітчизняних фахівців, сучасний інвестиційний процес передбачає перехід до якісно нової системи регулювання, яка має функціонувати на основі принципів та критеріїв економічної безпеки.

У статті розраховані індикатори інвестиційної безпеки. Варто акцентувати увагу на тому, що вони знаходяться у безпечній зоні, що у свою чергу призводить до загроз економічної безпеки України. На підставі проведеного аналізу, в тому числі щодо загроз інвестиційної безпеки, зазначимо, що збільшення

фінансових потоків та покращення показників інвестиційної безпеки можливе за рахунок прямих іноземних інвестицій транснаціональних корпорацій, лібералізації законодавства, збільшення кількості інвестиційних угод, розвитку фінансового ринку в Україні.

Також зазначено, що сьогодні світові фінансові ринки, рух фінансових потоків знаходяться під впливом сучасних тенденцій, а періодично – й сучасних світових криз, але вони піддаються корекції і зіштовхуються з переоцінкою ризику. Розбалансованість світового фінансового ринку звичайно відобразиться і на Україні. Зазначимо, що на сьогодні в Україні спостерігається ріст боргової корпоративної піраміди (коли необхідно брати нові борги, щоб погасити старі), що викликає певну небезпеку у іноземних інвесторів. Крім цього певні ризики несе й негативна політико-економічна ситуація в Україні.

Література:

1. Білорус О. Глобалізація і національна стратегія України. Київ : Броди – Просвіта, 2001. 304 с.
2. Державна служба статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua/.
3. Про основи національної безпеки України : Закон України. URL: www.rada.gov.ua.
4. Кириленко В. І. Інвестиційна складова економічної безпеки : монографія Київ : КНЕУ, 2005. 232 с.
5. Кириленко В. І., Кириленко Л. М. Управління інвестиційними процесами в контексті економічної безпеки. *Науковий часопис, НПУ імені М.П.Драгоманова*. 2009. Випуск 7. Серія 18: Економіка і право. С. 3-8.
6. Міністерство економіки та з питань європейської інтеграції України URL: www.me.gov.ua.
7. Національний банк України URL: www.bank.gov.ua.
8. Пирожков С. І. Методичні рекомендації щодо оцінки рівня економічної безпеки України. Київ : НІПМБ, 2003. 42 с.
9. Сайт ООН, ЮНКТАД URL: www.unctad.org.
10. Словник В. Даля. URL: www.vidahl.agava.ru
11. Словник С.Ожегова URL: www.ozhegov.org
12. Україна в системі міжнародної безпеки: кол. моногр. Київ : ПЦ «Фоліант» ВД «Стилос», 2009. 572 с.

13. Angnew J. Geopolitics: ReVisioning World Politics. – New York: Routledge, 1998. 154 p.

14. Geopolitical traditions. A century of geopolitical thought / Edited by Klaus Dodds and David Atkinson – London and New York, 2003 – 408 p.

15. Snow D. National Security for a New Era: Globalization and Geopolitics. – New York: Longman, 2003. 416 p.

Reference:

1. Bilorus, O. (2001) *Hlobalizatsiya i natsional'na stratehiya Ukrainy* [Hlobalizatsiia i natsionalna stratehiia Ukrainy], Kuiv, Ukraine.
2. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. Available at : www.ukrstat.gov.ua/.
3. Zakon «Pro osnovy natsionalnoi bezpeky Ukrainy» Available at : www.rada.gov.ua.
4. Kyrylenko, V. I. (2005) *Investytsiina skladova ekonomichnoi bezpeky* [Investment component of economic security], Kuiv, Ukraine.
5. Kyrylenko, V. I. Kyrylenko, L. M. (2009). “Investment Process Management in the Context of Economic Security”, *Naukovyi chasopys, NPU imeni M.P.Drahomanova*. Vyp 7. Serii 18: p. 3-8.
6. Ministry of Economy and European Integration of Ukraine. Available at : www.me.gov.ua.
7. National Bank of Ukraine. Available at : www.bank.gov.ua.
8. Pyrozhekov, S. I. (2003) *Metodychni rekomendatsiyi shchodo otsinky rivnya ekonomichnoyi bezpeky Ukrainy* [Methodical recommendations for assessing the level of economic security in Ukraine], NIPMB, Kyiv, Ukraine.
9. UN website, UNCTAD. Available at : www.unctad.org.
10. Dictionary of V. Dal. Available at : www.vidahl.agava.ru.
11. Dictionary of S. Ozhegov. Available at : www.ozhegov.org.
12. [Ukraine in the system of international security], Kyiv, Ukraine.
13. Angnew J. Geopolitics: ReVisioning World Politics. – New York: Routledge, 1998. 154 p.
14. Geopolitical traditions. A century of geopolitical thought / Edited by Klaus Dodds and David Atkinson – London and New York, 2003 – 408 p.
15. Snow D. National Security for a New Era: Globalization and Geopolitics. – New York: Longman, 2003. 416 p.

Стаття надійшла до редакції 19.02.2019 р.